

Відгук

**офіційного опонента, кандидата педагогічних наук, доцента
Полуди Вікторії Володимирівни про дисертаційне дослідження
Зельман Лесі Несторівни на тему «Підготовка кваліфікованих робітників
сфери обслуговування у професійно-технічних навчальних закладах
України (1969 р. – початок ХХІ століття)», подане на здобуття наукового
ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і
методика професійної освіти**

Сфера обслуговування, яка є однією з важливих складових економіки розвинутих країн, в останні роки бурхливо розвивається в Україні, розширюється спектр пропонованих послуг, підвищується рівень потреб населення до якості сервісних послуг, спостерігається невинне зростання кількості зайнятих у цій сфері, що вимагає принципово нового змісту професійної підготовки фахівців для цієї галузі.

З метою вдосконалення практики підготовки кваліфікованих робітників сфери обслуговування доцільно враховувати кращий зарубіжний і вітчизняний досвід професійної підготовки. Отже, дослідження підготовки кваліфікованих робітників сфери обслуговування у професійно-технічних навчальних закладах України у 1969 р. – на початку ХХІ століття є актуальною науково-педагогічною проблемою.

Теоретико-методологічна основа дослідження науково обґрунтована і базується на засадах професійної педагогіки, концептуальних ідеях розвитку професійно-технічної освіти, положеннях наукової теорії пізнання, історичного та логічного як методологічного способу відтворення дійсності, положенні щодо взаємозв'язку та взаємозумовленості суспільно-педагогічних явищ і необхідності їх вивчення в конкретних історичних умовах, системному, синергетичному, історико-компаративістському, аксіологічному, парадигмальному, модернізаційному та інших методологічних підходах, принципах об'єктивності, єдності логічного й історичного, науковості, фундаментальності, цілісності та системності, детермінізму й індетермінізму, єдності теорії та практики, етичності, руху від опису до пояснення.

Найбільш суттєві наукові результати дисертації. З огляду на актуальність теми, її наукову розробленість автор визначає предмет, об'єкт і завдання дослідження.

Дисертанткою на належному рівні проаналізовано такі ключові поняття дисертації: «кваліфікований робітник», «кваліфікований робітник сфери обслуговування», «професійна освіта», «професійна підготовка», «професійно-технічний навчальний заклад», «сфера обслуговування». Виходячи з вимог, які нині ставлять суспільство і ринок праці до працівників сфери обслуговування, вмотивованим видається розгляд «кваліфікованого робітника сфери обслуговування» як робітника високого кваліфікаційного рівня, який на основі повної або базової загальної середньої освіти здобув необхідні компетентності для успішного вирішення професійних завдань у сфері обслуговування.

Відповідно до логіки дослідження та визначених методологічних підходів Л. Н. Зельман визначила соціально-економічні та суспільно-політичні умови досліджуваного періоду та їх вплив на розвиток професійної освіти, зокрема економічне зростання 1960–1980 рр. зумовило реорганізацію трудових резервів і створення середніх професійно-технічних училищ, проте реформи часто виконувалися непослідовно, переважно з огляду на кількісні, а не якісні показники, у роки перебудови відбулося значне зниження інтересу та ресурсного забезпечення професійно-технічної освіти, зі здобуттям Україною незалежності професійно-технічна освіта опинилася в критичному стані, однак актуалізувалася потреба підготовки фахівців для сфери обслуговування, з'явилися нові й інтегровані професії цього профілю.

Дисертантка виокремила й охарактеризувала етапи розвитку професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників сфери обслуговування у ПТНЗ України. Так, радянський етап (1969–1991 рр.) охоплює: 1969–1975 рр. (перехід до підготовки кваліфікованих робітників із середньою освітою та становлення навчальних закладів нового типу – СПТУ); 1976–1983 рр. (удосконалення нормативно-правового забезпечення основних напрямів діяльності СПТУ; оновлення загальноосвітньої та професійної підготовки в ПТНЗ); 1984–1990 рр. (зменшення кількості професійно-технічних навчальних закладів і їх

випускників; упровадження нових навчальних програм; початок комп'ютеризації навчального процесу). Етап незалежної України (1991 р. – до сьогодні) охоплює: 1991–1997 рр. (реформування професійно-технічної освіти відповідно до потреб України; переорієнтація ПТНЗ на запити суспільства та ринку праці); 1998 р. – до сьогодні (вдосконалення нормативно-правового та навчально-методичного забезпечення діяльності ПТНЗ; модернізація, оптимізація мережі та перепрофілювання ПТНЗ з орієнтацією на сферу обслуговування; поява нових та інтегрованих професій сфери обслуговування).

Вагомим у дослідженні є виявлення й обґрунтування основних позитивних і негативних тенденцій професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників сфери обслуговування у ПТНЗ України досліджуваного періоду. Погоджуємось із дисертанткою, що негативними тенденціями професійної підготовки кваліфікованих робітників сфери обслуговування нині є скорочення державного замовлення на фахівців професійно-технічної освіти; застаріла матеріально-технічна база та недосконале нормативно-правове забезпечення і загострення проблеми фінансування ПТНЗ після переведення фінансування закладів профтехосвіти на місцевий бюджет в останні роки.

Позитивним є визначення й обґрунтування на основі аналізу сучасного стану шляхів удосконалення підготовки кваліфікованих робітників сфери обслуговування у професійно-технічних навчальних закладах України, до яких дисертантка відносить: прийняття нового Закону «Про професійну (професійно-технічну) освіту»; вдосконалення нормативно-правового та науково-методичного забезпечення; постійне неперервне підвищення кваліфікації та перепідготовка педагогічного колективу; підтримка співпраці навчальних закладів із підприємствами (соціальне партнерство, міжнародне співробітництво); упровадження в навчально-виховний процес інноваційних педагогічних технологій, у тому числі інформаційно-комунікаційних технологій; розвиток комунікативних здібностей учасників навчально-виховного процесу; використання ідей кращого педагогічного досвіду

минулого в навчанні педагогів професійної освіти, зокрема посилення профорієнтаційної роботи, регуляція державного замовлення на підготовку робітників, взаємовигідна організація виробничого навчання та проходження практики у провідних виробництвах галузі, в тому числі за кордоном, та гарантоване працевлаштування, які здійснюються на державному рівні за активної участі регіональних органів влади.

Практичне значення результатів дисертаційного дослідження полягає у розробці й апробації навчально-методичного комплексу для підвищення кваліфікації викладачів ПТНЗ сфери обслуговування, зокрема спецкурсу «Підготовка майбутніх кваліфікованих робітників сфери обслуговування у професійно-технічних навчальних закладах України (1969 р. – поч. ХХІ ст.)» і методичних рекомендацій «Удосконалення професійної підготовки кваліфікованих робітників сфери обслуговування».

Джерельна база дослідження. У дисертації використано 319 джерел, у тому числі 21 архівне, що є позитивним аспектом виконаної роботи. Джерельна база підібрана відповідно до мети і завдань дослідження, проблемно-тематичного спрямування наукового пошуку.

Структура дисертації відповідає логіці наукового дослідження, послідовно розкриває основні завдання наукового пошуку автора. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків, ілюстрована таблицями і діаграмами. У праці зроблені відповідні висновки. Додатки (с. 222-278) ілюструють розвиток професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників сфери обслуговування в досліджуваній період, увиразнюючи, таким чином, уявлення про цілісність дослідження.

Праця належним чином апробована й обговорена на наукових конференціях різних рівнів. Автор опублікувала 19 наукових праць, які відображають основні положення, ідеї дисертації. В авторефераті представлені структура, зміст і висновки дисертації. Робота написана у науковому стилі літературною українською мовою.

У цілому аналіз дисертації Зельман Л. Н. свідчить про те, що заявлена проблема характеризується актуальністю, науковою новизною, теоретичною і

практичною значущістю, а наукові положення, висновки і рекомендації сприятимуть розвитку професійно-технічної освіти.

Разом із тим, робота не позбавлена певних недоліків, у зв'язку з чим висловимо деякі пропозиції та побажання.

1. Необхідно було б дослідити більше закордонних наукових джерел щодо професійної підготовки кваліфікованих робітників сфери обслуговування у професійно-технічних навчальних закладах.

2. Автору доречно було коротко розкрити специфіку професійної діяльності кваліфікованих робітників сфери обслуговування, зокрема таких професій, як порт'є, майстер готельного обслуговування, адже на стор.144 дисертаційного дослідження про це йде мова.

3. Аналізуючи методологічні підходи до дослідження проблеми розвитку підготовки кваліфікованих робітників сфери обслуговування у професійно-технічних навчальних закладах, варто було розглянути більше праць українських учених.

4. Оскільки дослідження історико-педагогічне й охоплює всю Україну, варто було використати архівні матеріали різних регіонів.

5. На нашу думку, автор, аналізуючи підготовку кваліфікованих робітників сфери обслуговування у професійно-технічних навчальних закладах України, не завжди дає власну оцінку.

Загальний висновок.

Зазначені недоліки не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи Зельман Лесі Несторівни.

Дисертаційна робота на тему «Підготовка кваліфікованих робітників сфери обслуговування у професійно-технічних навчальних закладах України (1969 р. – початок XXI століття)» є самостійним науковим дослідженням та відповідає вимогам, поданих на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук і наведених у «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07.2013 р. (пп. 9, 11, 12, 13, 14), а її автор – **Зельман Леся Несторівна** – заслуговує на присудження

наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач навчально-виробничої
лабораторії «Готель «Гостинність»
Київського державного коледжу туризму
та готельного господарства

21.11.2017 р.

В. В. Полуда

Коваленко В.М.

Підпис Полуда В.В. засвідчую:
Нач. відділу кадрів Ареу